

UNGE KIRKER — I VEKST OG KRISE

AV OLAV GUTTORM MYKLEBUST

I

På verdenskirkekonferansen i Amsterdam i fjor — hvor kristne ledere fra 150 kirker og 44 nasjoner satte hverandre stevne — var det representantene for de *fargede* folkene som gjorde det sterkeste inntrykket. «Amsterdam 1948» var en mektig manifestasjon av de unge kirkene som har vokset fram i Asia og Afrika som resultat av det kristne misjonsarbeidet som har vært drevet der i de siste hundre årene eller vel det.

En av de offisielle norske deltagerne skrev like etter stormøtet i Amsterdam: «Skal en samle inntrykket av Amsterdam i ett punkt, så må det helst bli dette: Vi møtte og opplevde *misjonen*, både som Guds veldige triumf og som kirkens overveldende verdensvide oppgave.»¹

En annen av de offisielle norske deltagerne sa det slik: «Uten den kristne misjon i vår slekt — hvordan hadde da «verden» vært? Overalt i dette Østen, mellom alle disse hundremillioner av fargede som kommer til å avgjøre verdens skjebne, står kristendommen nå plantet som en realitet. Mektig i den forstand at den har fått fast rot, mektig som en mulighet. Hva om det ikke hadde skjedd? *Nå* ville det vært for sent!»²

Disse uttalelsene understreker tydelig den kjensgjerningen at den kristne verdensmisjonen i våre dager har i stor utstrekning virkelig gjort det som er dens egentlige idé og oppgave: *å grunnlegge og bygge opp selvstendige innfødte kirker*. La være at det ennå på flere måter kleber feil og ufullkommenheter ved disse kirkene. La være at flere av dem ennå ikke kan klare seg selv økonomisk, at de ennå er uerfarne i administrative saker, at de ennå ikke eier den fulle innsikt i alle spørsmål. De står der dog i dag som en levende virkelighet, disse

unge kirkene. De står der som et veldig vitnesbyrd om evangeliets og misjonens makt. Når så en for øvrig en fullkommen kirke? Vi i de gamle kirkene i Vesten har i hvert fall all grunn til å være varsomme med å kritisere i denne saken. Når alt kommer til alt står det kanskje vel så bra til med åndskvaliteten i de unge kirkene som i «kristenheten» i Europa og Amerika.

Vi vil ikke idealisere de unge kirkene. Men vi vil heller ikke gjøre dem ringere enn de er. Når vi f. eks. tenker på de mange fremragende ledere som disse kirkene allerede har fostret — kristne personligheter som står fullt på høyde med hva vi kan vise til her i Vesten — må vi i sannhet undre oss. For bare å nevne noen navn fra vår egen tid: Toyohiko Kagawa i Japan, forkynneren, forfatteren og filantropen; Chen Ching-yi, grunnleggeren og lederen av «Kristi kirke i China»; Vedanayagam Samuel Azariah, evangelisten og den drivende kraften bak opprettelsen av «Sør-Indias kirke»; og J. E. Kwegyir Aggrey, skole- og universitetsmannen og den varme forkjemperen for forståelse og samarbeid mellom hvit og svart.³

Alle disse er evangeliske kristne. Men også den katolske kirken teller fremragende ledere blant de fargede folkene i vår tid, som f. eks. Thomas Tien, erkebiskop av Peiping. Han er den første kinesiske kardinalen — utnevnt i forbindelse med den store kardinalutnevningen i 1946 som var bevisst globalt motivert (17 fra Europa, 11 fra Nord- og Sør-Amerika, 1 fra Australia, 1 fra Midt-Østen og 1 fra China; for første gang i kirkens historie er italienerne i mindretall i kardinalkollegiet, bare 28 av 70).⁴

Fra de unge kirkene har de nye selvstendige statene i Østen fått flere av sine fremste menn i statsstyre og diplomati. Til tross for at de kristne i disse områdene av verden bare utgjør en liten prosent av befolkningen, er det i stor utstrekning nettopp fra deres rekker at lederne er kommet. Selv de av disse som ikke er kristne, står i mange tilfelle i gjeld til kristendommen for så vidt som de har fått sin utdanning ved skoler og universiteter grunnlagt og drevet av de kristne misjonene.

Blant de kristne statsmennene i Østen er Chiang Kai-shek, lederen av det kinesiske kjemperiket i de to siste årtiene, den mest kjente (for tiden også den mest omstridte). Men det er også andre: Katayama i Japan, Rhee i Korea, Sjahrifföedin i Indonesia, Mathai i India osv.

I utenriktstjenesten kan vi nevne navn som Sir Maharaj'Sing, medlem av Indias første F.N.-delegasjon, og John Chang, Sør-Koreas ambasadør i USA (den siste er katolikk).

Nå er det nok så, som det med full rett er blitt sagt, at «Kristi kirke er den jevne manns hjem».⁵ Kristi kirke er — kan vi si — et samfunn av «små», alminnelige mennesker (jfr. 1 Kor. 1:26). Men den teller mellom sine medlemmer også mange «store» menn og kvinner. Og i denne sammenhengen er det bare rett og riktig å presisere dette.

Det var verdensmisjonsmøtet i Jerusalem i 1928 som for alvor innførte uttrykket «unge kirker» (younger churches). Med denne konferansen trådte de for første gang fram som en overbevisende virkelighet. Med denne konferansen kom de for alvor med i den samkristne rørslen. Ikke så å forstå at de nå stod der som fullt ferdige kirker. Nei, de var fremdeles på mange måter avhengige av det kristne Vesten. Men det ble klart for alle at de var i rask vekst mot full selvstendighet. Lanseringen av betegnelsen «unge kirker» gir nettopp uttrykk for denne kjensgjerningen. De nye kirkene i «misjonslandene» var i ferd med å rykke opp på siden av de gamle kirkene i «kristenheten».⁶

Hva verdensmisjonsmøtet i Jerusalem i 1928 hadde innledet, ble videreført og fullført gjennom verdensmisjonsmøtene i Tambaram, India (1938) og Whitby, Canada (1947). Prinsippet om full likestilling mellom kirkene som «sender» og kirkene som «tar imot» er ikke bare vedtatt på papiret men virkeliggjort i livet. Linjen og løsenet i den kristne verdensmisjonen i dag når det gjelder forholdet mellom det utenlandske misjonsarbeidet og den innfødte kirken, er «partnership», kompaniskap, jevnbyrdighet (som «Whitby 1947» uttrykte det).⁷

Det er framfor alt to faktorer som har fremkalt dette nye forholdet.

De selvstendige kirkene blant de fargede folkene er for det første en frukt av en indre, åndelig vekst som i lang tid har gått for seg i det skjulte men som nå er blitt åpenbar for all verden. I mange årtier har misjonene og misjonærene målbevisst arbeidet for en selvstendig innfødt kirke. Å grunnlegge og bygge opp en kirke er så visst ikke gjort på en dag. Det er et arbeid på lang sikt. Og det

er et arbeid som krever forståelse, visdom og tålmod. Mange er hindringene og vanskelighetene på veien mot virkeliggjørelsen av dette målet. Men hindringene og vanskelighetene er overvunnet. Og målet er nådd.

Ikke så å forstå at misjonen nå kan innstille sin virksomhet. Nei, arbeidsoppgavene er fremdeles overveldende. Det er i dag 50 mill. kristne blant de fargede folkene. Men det er 1 350 mill. ikke-kristne blant dem. Aldri var misjonen så avgjørende nødvendig som nettopp nå. De unge kirkene er selv de første til å understreke dette. Målet som er nådd, er bare et foreløpig mål. Vi har ennå en lang vei å gå før det endelige målet er i sikte.

Det er ofte blitt sagt at «misjonens oppgave er å gjøre seg selv overflødig». Og dette er i og for seg riktig nok. Men det er bare den negative siden ved oppgaven som på denne måten kommer til uttrykk. Det positive, det egentlige og avgjørende er grunnleggingen og oppbyggingen av en selvstendig innfødt kirke. Det riktige i denne definisjonen av den kristne misjonsoppgaven har aldri stått så overbevisende klart for oss som nettopp i dag.

Og det fører oss til den andre faktoren som her må nevnes. Det har i løpet av de siste årtiene funnet sted en maktforskyvning av verdenshistorisk rekkevidde. Den hvite rasen er ikke lenger den selvfølgerlige og suverene lederen av verdensutviklingen. De fargede folkene, med sine 1 400 millioner mennesker eller to tredjedeler av jordens samlede befolkning, har fått sin store sjanse. Allerede før den siste storkrigen var flere land i Det fjerne og nære østen blitt selvstendige stater (Japan, China, Egypt o. fl.). Men dette var bare forspillet til det som senere er skjedd.

Hvilke veldige omveltninger har ikke foregått i Østen bare i løpet av de siste tre-fire årene! India og Pakistan, Burma, Ceylon, Indonesia, Filipinerne, Indo-China og Thailand (Siam), alle disse landene, med i alt 550 millioner mennesker, har proklamert fullt selvstyre. Frihetens time har slått for disse folkene, og hverken løfter eller trusler fra det hvite Vesten kan lenger hindre dem i fra nå av selv å fastsette sin kurs og bestemme sin skjebne. I Det nære østen har samtlige stater frigjort seg fra vesterlandsk formynderskap. I Det fjerne østen er Japan nok foreløpig slått ned og okkupert av en hvit makt. Men det er allerede tegn som tyder på at dette

på mange måter enestående folket med sine 73 millioner mennesker holder på å reise seg igjen. Også Korea er i dag et okkupert land, og hvordan det skal gå dette landet, er det ikke mulig å si noe om i dag. Det samme gjelder China, verdens folkerikeste land (over 450 millioner), som har lidd så usigelig og som i dag er i smeltedigelen som aldri før i sin historie. Men én ting vet vi: Det blir ikke den hvite mann som kommer til å avgjøre saken. Hans hegemoni i Østen er definitivt forbi.

Den nasjonale frihetsrørslen blant de fargede folkene har i høy grad påskyndet arbeidet for utviklingen av selvstendige kirker. Og den setter i høy grad sitt preg på disse kirkene i dag. I den nye situasjonen ville det i sannhet sett mørkt ut for kristendommens sak i Østen om ikke de unge kirkene hadde vært der. Disse kirkene er i dag indiske, indonesiske, kinesiske, japanske osv. De er ikke bare filialer av européiske eller amerikanske kirker, en slags kolonier for vesterlandsk imperialisme på det åndelige plan. De har slått rot i folkets jord. De er blitt ett med sitt nasjonale miljø.

II

De unge kirkene representerer både store muligheter og store problemer.

De unge kirkene er virkelig *unge* kirker. De har idealene og illusionene, forventningen og fantasien, begeistring og dristigheten — en sterk kontrast til de eldre kirkene i Vesten, og særlig de gamle kirkene i Europa, med sin forsiktighet, nøkternhet og resignasjon.⁸

Typisk er innstillingen til kommunismen. De unge kirkene har stort sett stilt seg velvillig til kommunismen, eller rettere: til den sosiale og økonomiske politikken som den kommunistiske rørslen i Asia går inn for. Nettopp som «unge» kirker reagerer de her forskjellig fra hva i hvert fall de fleste av kirkene i Vesten gjør i denne saken.⁹ Men for øvrig er forklaringen å søke i de to kjensgjerningene som i det hele gir nøkkelen til forståelsen av kommunismens veldige fremmarsj i Østen i dag: den nasjonale reisingen mot det hvite verdensveldet og de slette sosiale og økonomiske kårene som massene lever under.

Mange av lederne i de unge kirkene er dog klar over det problem

som den storpolitiske spenningen mellom Sovjet-Samveldet og Sambandsstatene innebærer for Østens folk og kirker. For bare å sitere en uttalelse av den kjente indiske presten M. M. Thomas: «Det er i hvert fall for oss i India ytterst farlig å velge mellom Russland og Amerika, for om russisk makt representerer for oss de materielle livsverdiene (økonomiske, rasemessige og nasjonale), så føler vi oss orientert mot angelsakserne og den vesteuropéiske tradisjonen når det gjelder alle de verdiene som gir livet mening og innhold.»¹⁰

At de unge kirkene virkelig er *unge* kirker kommer imidlertid ikke bare til uttrykk i en viss radikal innstilling i saker av politisk, sosial og økonomisk art. Det «unge» kommer framfor alt til uttrykk på det kristelige og kirkelige området.

Et par konkrete eksempler vil vise dette.

Det er selvsagt riktig at de unge kirkene så sterkt gjør seg til ett med det folket som de hører til og som de er kalt til å vinne. I den situasjonen vi har blant de fargede folkene i dag, er denne solidariteten i virkeligheten en absolutt forutsetning for kirkens innsats, ja for dens eksistens. Men den er også så verdifull i seg selv. De unge kirkene i Asia og Afrika bærer i seg muligheter for å gripe og gi uttrykk for nye sider ved evangeliet. Dette er nok ett og det samme for alle folk og tider. Men det er også så uendelig rikt at det alltid vil bli spørsmål om nye nyanser, videre vyer.

En svensk misjonsalme fra våre dager sier det slik:

Låt nya tankar tolka Kristi bud
och nya själar flamma av hans brand.
Låt nya stämmor prisa Kristi Gud
på nya tungomål, i nya land.

O Herre Krist, hur outtömligt rik
än efter sekler står din offerbragd!
Vi av din sanning gripa blott en flik:
ditt väsens fullhet än er outsagd.¹¹

Men det er faremomenter forbundet med en «innfødtisering» av kristendommen. Det nasjonale og folkelige henger nøye sammen med den stedegne religionen, altså med ikke-kristne tanker og tradisjoner.

Det kristne budskapet kan få sine konturer utvisket, sine livskilder forurenset. Det kan ikke nektes at det har forekommet enkelte tendenser i denne retningen. I China er faren etisk rasjonalisme, i India religiøs relativisme. Store teologiske oppgaver venter på å bli tatt opp her. Og virkelig løst kan de bli bare av de unge kirkene selv.¹²

Store teologiske oppgaver knytter seg også til en annen side av de unge kirkenes liv og arbeid i dag. Vi sikter til den begeistringen disse kirkene legger for dagen når det gjelder den kristne enhets-tanken, og den besluttosomhet og kraft de viser når det gjelder å virkeliggjøre den. Vi må forsøke å forstå dem på dette punktet. Bakgrunnen for deres intense bestrebelse på å gjennomføre en sammenslutning av de forskjellige evangeliske kirkesamfunnene (det er nemlig ikke noe mindre enn dette de sikter på), er jo den tragiske kjensgjerningen at kristendommen er kommet til dem i form av en rekke kirker, selskaper og tiltak (som kanskje til og med innbyrdes bekjemper hverandre).¹³

Det er forståelig at de unge kirkene reagerer så sterkt på denne overføringen til sine land av den kristne splittelsen i Vesten. Men er det forsvarlig — som flere av dem ønsker å gjøre og til dels allerede har gjort — å sette en strek over de kirkelige bekjennelses-skriftene som har sitt opphav i reformasjonsverket? Er ikke disse konfesjonene uttrykk for åndelige erfaringer og overbevisninger som aller minst de unge kirkene har råd til å slå vrak på? Det er gledelig at de største av de evangeliske «enhetskirkene» som er kommet i stand i Østen på initiativ av de unge kirkene, har gjort vedtak om å bygge på de kirkelige trosbekjennelsene fra kirkens eldste tid: den apostoliske trosbekjennelsen og den nikenske bekjennelsen (så «Kristi kirke i Japan» og «Sør-Indias kirke»), eller i hvert fall på den apostoliske bekjennelsen (så «Kristi kirke i China»). Spørsmålet er bare om dette er tilstrekkelig.

Med fremveksten av de unge kirkene er misjonen kommet i en helt ny stilling. Pionértidens problemer blekner mot de vanskelighetene som misjonærene i vår tid står overfor. I tillegg til de egen-skapene som en alltid vil vente av en kristen misjonær, kreves det av misjonæren i dag en ydmykhet som aldri før, en visdom og takt som aldri før, en evne til å forstå og tilgi som aldri før, en innsikt og kunnskap i teologiske og kirkelige spørsmål som aldri før.¹⁴

Det er ikke underlig om misjonæren som står midt oppe i det problem-kompleks som heter «de unge kirkene», av og til kan fristes til mismot og (om han er eldre) ønske seg tilbake til den tiden da forholdene var enklere og vanskelighetene mindre. Men en må her være merksam på at ungdommens gjæring og spenning, opprør og uro er et nødvendig stadium også i en kirkes livsutvikling. Kirkeoppdragelsen, som ungdomsoppdragelsen, stiller store krav til oppdrageren, i dette tilfelle misjonæren. Det spørres etter pedagogisk og psykologisk forståelse. Det er viktig å ha perspektiv over sin gjerning. Men framfor alt gjelder det å ha kjærlighet.

Alt dette har adresse også til misjonsstyrene og misjonsvennene i det hele i de landene som driver misjon blant de fargede folkene i dag. Vi må f. eks. være villige til å innrømme de unge kirkene selvstendighet selv om disse ennå ikke helt ut kan klare seg selv økonomisk. Viktigst av alt er det dog at vi møter dem med forståelse og velvilje. Personlige besøk — der ute fra her hjemme og omvendt — har i denne forbindelsen en betydning som vanskelig kan overvurderes. For øvrig trenges det blant misjonsfolket i dag et opplysningsarbeid på bredt grunnlag om den nye situasjonen som vi nå står overfor på «misjonsmarkene».

Det knytter seg problemer til de unge kirkene. Men det knytter seg først og fremst forhåpninger til dem. De unge kirkene er bærere av evangeliet blant de folkene som fra nå av i stigende grad vil avgjøre verdens fremtid. At de unge kirkene har vokset fram, at de har tatt sin plass som «partners» i det kristne verdensfellesskapet, er, som erkebiskop William Temple uttrykte det, «den store nye kjensgjærningen i vår tid» (the great new fact of our era).¹⁵

NOTER

¹ Henrik Hauge i Luthersk Kirketidende 1948 s. 490. Jfr. Hauges artikkel i NOTM 1948 s. 193—198.

² Eivind Berggrav i Kirke og Kultur 1949 s. 5, jfr. s. 3 ff. Om de unge kirkene og «Amsterdam 1948», se også Karl Hartenstein i The International Review of Missions 1949 s. 87, og Wilhelm Pauck i Christendom 1948 s. 478 f, samt T. C. Chao og Chandran Devanesen i The Ecumenical Review 1949 s. 131—136, 142—149. Den siste noterer med tilfredshet at i Amsterdam var utsendingene fra de unge kirkene ikke bare med som «ecumenical curiosities» men som eksponenter for den nye situasjonen vi står overfor i dag: «The Church is a world-wide fact set in the midst of world-wide problems.» (s. 142 f.).

- 3 Selvsagt kunne det nevnes mange andre, f. eks. de tre «fargede» visepresidentene (av i alt åtte) i Verdensmisjonsrådet: pastor Baeta (Gullkysten), biskop W. Y. Chen (China) og professor Moses (India). Særlig India synes å ha mange fremragende kristne ledere i dag: Mrs. Dass, Devanandan, Devanesen, Manikam, Subhan, Appasamy o. fl.
- 4 Jfr. August Schou i Samtiden 1947 s. 128. Om kardinal Tien, se Neue Zeitschrift für Missionswissenschaft 1949 s. 53. Andre navn er nevnt i en artikkel av Anton Freitag — med den betegnende titelen: Das Zeitalter der einheimischen Kirche — i Missionswissenschaft und Religionswissenschaft 1947/48 s. 174.
- 5 Stephen Neill i The East and West Review 1947 s. 32 (i en melding av Carol Graham's bok: Azariah of Dornakal).
- 6 Jerusalem Meeting Report, bind III (The Relations between the Younger and Older Churches), særlig s. 207—219. Ved siden av betegnelsen «younger churches» innførte Jerusalem-møtet også betegnelsen «indigenous churches». Vi har på norsk dessverre ingen betegnelse som svarer til det engelske «indigenous» (jfr. også fransk). Både på tysk og svensk har en et tilsvarende uttrykk: «einheimisch», «inhemsk».
- 7 Nærmere om dette i Whitby-rapporten: Renewal and Advance, utg. av C. W. Ranson, London 1948, s. 173—184, samt O. G. Myklebust: Kristen innsats i en verden i omveltning, Oslo 1947, s. 26—29, jfr. s. 11 f. Om Tambaram, se The Tambaram-Madras Series, bind II og V, samt IV kap. IV.
- 8 En konsis innføring i dette emnet og i hele «atmosfæren» i Asia i dag til forskjell fra Europa gir Stephen Neill i en artikkel i The Ecumenical Review 1948: The Asian Scene (s. 65—73). Stikkordet i dag er i Europa «fortvilelse», i Asia «forventning» (s. 65).
- 9 Se f. eks. den tidligere nevnte artikkelen av Henrik Hauge i dette tidsskriftet 1948 s. 197. (Den offisielle rapporten om Amsterdam-møtet var ennå ikke kommet da denne artikkelen ble skrevet.)
- 10 An Indian Looks at the World Situation, i The Student World 1948 s. 150.
- 11 Svenska Psalmboken nr. 252 (av Siri Dahlquist).
- 12 Et eksempel på utglidende tendens er: Rethinking Christianity in India (Madras 1938), et svar fra en gruppe av indiske kristne på Hendrik Kraemer's store bok: The Christian Message in a Non-Christian World (London 1938), se særlig kap. VIII og IX. Verdifulle bidrag til drøftingen av dette viktige spørsmålet — et emne for en selvstendig avhandling! — er for øvrig gitt av Godfrey E. Phillips (The Transmission of the Faith, London 1946, kap. XII, XIII og XIV), Karl Hartenstein (Die Mission als theologisches Problem, Berlin 1933, kap. IV og V) og Walter Holsten (Das Evangelium und die Völker, Berlin 1939, kap. II), samt rapportene fra verdensmisjonsmøtene i Jerusalem 1928 (se særlig bind I), Tambaram 1938 (se særlig bind I) og Whitby 1947 (Renewal and Advance s. 105—147, jfr. The International Review of Missions 1947 s. 467—501).
- 13 Jfr. O. G. Myklebust: Verdensmisjonen og kirkens enhet, i Kristen Gemen-skap 1948 s. 1—6. At de unge kirkene går ivrig inn for «enhetskirke», er en kjent sak og kom bl. a. tydelig fram i Amsterdam, se f. eks. The Ecumenical Review 1949 s. 132 f (Chao) og 147 f (Devanesen), samt Kirke og Kultur 1949 s. 20 (Niles sitert).
- 14 Om misjonæren i dag, se framfor alt avsnitt II B i det viktige vedtaket som Whitby-møtet gjorde om «partnership»: Renewal and Advance s. 177 f, jfr. O. G. Myklebust: Kristen innsats i en verden i omveltning s. 27 f. og NOTM 1947 s. 179 f, 202. De egenskapene vi har nevnt, blir stadig understreket — og det både fra vest og øst, se f. eks. The Ecumenical Review 1948, s. 71 f (Neill) og The Student World 1948 s. 152 (Thomas).
- 15 F. A. Iremonger: William Temple, London 1948, s. 387, jfr. s. 390 ff.